

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. 18

Fylke: Troms

Tilleggsspørsmål nr.

Herad: Nordreisa

Emne: Juleke og julekalen

Bygdelag:

Oppskr. av: Gyrover Ellejland

Gard:

(adresse):

G.nr.

Br.nr.

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle. Eggen

B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

SVAR

1. Nå er juleke forholdsvis almindelig i Nordreisa. Men det er først blitt almindelig i de sidste 10-15 år. Løstedianerne var mest det og regnet det som synd. De var ellers mest pynt både av sig selv og husene, men det var nokk for en stor del misundelse for efter hvert som de fikk bedre råd brukte de sig hverken på å ha fine kler eller å pynte opp i husene. Jeg kan nevne at da min far i 1897 sto sig ned i Nordreisa var han forlovet. Den han kom i en "forsamling" fikk han en salve av predikanten ("Aalann"): "Jaså Ellejland, du har fått høring på fingeren du også." Far kjørte sykkel i 1900, men måtte skille sig med den for å få fred.

2. Juleke ble brukt hos kjøpmann P. B. Lund, Gårkjosen omkring århundrede i skiftet. Hans søster fikk Anna Lund begynte da å holde julekefester for barna. Juleke i hjemmene ellers var bare hos oss, og for bygdefeders skyld

var den 3-4 år at vi ikke hadde det/ja
mitt (til 10 år). Tidene hadde vi det
alltid og en gauden begynte å ta
efter

3. Nu har man juleher på festen i skole
og i foreninger, men ikke i kirken.

4. Det var gammel skikk å ha et par
furnkrister ^(eller av sine) over dørene og over speil
og bilder. Til helg brukte man å
stø sine på gulvet og i spyttbakke
hadde man sine. Ellers brukte man
også meget å ha en einestvist liggende
på ovnen for å få "go loht" (rude)
i huset.

Papirpynt har ikke vært bruket uten litt
papirblomster sammen med tørket
reinfann (Tanacetum vulgare) og
halimagrass jærpürea, i vaser og
blomsterglass.

5. Selv om man har julete pynter slik
som under 4 nevnt.

6. Juleteet var på ca 1/2 til 1 1/2 m.

7. Det er både pyntet og her lys, hvis
det ikke var lys var det ikke julete.

8. Både voksne og barn pynter det

9. Det kommer an på hvor stort det er,
et lavt julete stod på en kasse eller
et bord, et høyere på gulvet.

10. Julelysene kendes først juleaften og
senere flere ganger, så lange man kan
lys utover jula. I nordvisa regnet
man helt ut i 20 årene som helg til
heltendagen! I samme tid arbeidet man
"ikke stort, men holdt sig mest i ro. 3 1/2
dag var helg og likvisi heltendagen. Ellers

kunde man gjøre litt julearbeide i jula, men store part ble det ikke for over Heltten dagen.

11. Man pleier å gå rundt treet med barna og syngje salmer og sanger, og lekeriser. Jeg gikk meg ut i tunden, Tre vakre jærker (hener) i en ring, ut å gå på brøddet ^{og} Røven rasker over isen så grøme gletende tra ju. fl.

12. Julihøst stod oftest over 13 dager.

13. Det var ikke skikk å høste høst

14. Furu er det ha som brukes. Gran vokser ikke vilst så langt nord. Eine som han bli opp til 2 m er bruket når man ikke har høst furu

15. Jeg har aldri hørt om erstatningshøst

16. Ikke bruket

17. Om julekalen har jeg ikke hørt uten hos noen gamle finner (finnländer) de la kalen utover gubet. De brukte også "senna" (senebras *Carex vesitana*) på samme måte. Kalen lå over juledagene. Har ikke hørt om at de lå på gulv i kalen. Men det var ^{noe} vanlig for å ha kalen eller senebras i bunder av senebras. Senebras har også vært bruket som fylde i madrasser helt til de siste år.

4718

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING